

A Ludányhalászi

Óvoda
Pedagógiai Programja

Készítette: Ádámné Nagy Tímea
igazgató
és a Ludányhalászi MeseKert Óvoda
nevelőtestülete

Ludányhalászi, 2026. 04. 22.

„Osztani magad – hogy sokasodjál,
Kicsikhez hajolni – hogy magasodjál,
Hallgatni őket, hogy tudd a világot,
Róluk beszélni, ha szólsz a világhoz.”
(Váci Mihály)

Tartalomjegyzék

1. Adatok.....	4
2. Óvodánk bemutatása a falu történetében.....	5
3. Jövőkép.....	7
4. Óvodakép.....	7
5. Gyermekkép.....	9
6. Az óvoda feltételrendszere.....	10
6.1. Az óvoda személyi feltételei.....	10
6.2. Az óvoda tárgyi feltételei.....	12
7. Az óvodai nevelés általános feladatai.....	14
7.1. Egészséges életmód alakítása.....	15
7.2. Érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés és szocializáció biztosítása.....	21
7.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.....	24
8. Az eltérő fejlődésű gyerekek ellátása, integrálása.....	28
8.1. Logopédiai ellátás.....	29
8.2. Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése, fejlesztése.....	30
8.3. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel (BTMN) küzdő gyermekek óvodai nevelése.....	32
8.4. A kiemelten tehetséges gyermekek, tehetséggondozás az óvodánkban.....	32
8.5. Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása.....	33
8.6. Tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek ellátása.....	34
9. Az óvodai élet megszervezése.....	34
10. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai.....	38
10.1. Játék.....	38
10.2. Verselés, mesélés.....	45
10.3. Ének, zene, népi játék, tánc.....	49
10.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka.....	53
10.5. Mindennapos mozgás.....	56
10.6. Külső világ tevékeny megismerése.....	59
10.7. Munka jellegű tevékenységek.....	62
10.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás.....	64
11. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére.....	66
12. Kapcsolatrendszer.....	68
12.1. Az óvoda és a család kapcsolata.....	68
12.2. Az óvoda és az iskola kapcsolata.....	69
12.3. Az óvoda egyéb kapcsolatai.....	70
13. Sajátos feladatok.....	71
13.1. Gyermekvédelem.....	71
13.2. Etnikai feladatok.....	72
14. A szakmai fejlődés lehetőségei.....	73
15. Az óvoda speciális szolgáltatásai.....	73
16. Óvodánk ellenőrzési, értékelési rendszere.....	74
16.1. Írásos dokumentumok.....	74
16.2. Az óvodai nevelő munka dokumentumai.....	75
16.2.1. Gyermekkel kapcsolatos dokumentáció, személyi anyag.....	75
16.2.2. Az óvodai élettel, neveléssel kapcsolatos szakmai dokumentumok.....	75
16.3. Pedagógiai munka ellenőrzése, értékelése.....	77
17. Törvényi hivatkozások.....	79
18. Felhasznált irodalom.....	80
19. Legitimációs záradék.....	81

1. Adatok

Az intézmény neve	Ludányhalászi Mesekert Óvoda
OM azonosító	202099
Fenntartó	Ludányhalászi Községi Önkormányzat
Alapító okirat száma	LUD/601-2/2026
Az intézmény székhelye	3188 Ludányhalászi Kossuth út10.
Telefonszáma	06-32/456-005
Email címe	ludany.ovoda@gergihalo.hu
Az intézmény alaptevékenysége szakfeladatonként	091110 - Óvodai nevelés, ellátás szakmai feladatai
	091120 - Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének, ellátásának szakmai feladatai
	091140 - Óvodai nevelés, ellátás működtetési feladatai
	096015 – Gyermekétkeztetés köznevelési intézményben
	096025 - Munkahelyi étkeztetés köznevelési intézményben
	104037 - Intézményen kívüli gyermekétkeztetés
	107051 - Szociális étkeztetés

2. Óvodánk bemutatása a falu történetében

Ludányhalászi község Nógrád megye északi részén, az Ipoly folyó partján fekszik. 1947-ben egyesült két önálló községből (Halászi, amelyhez hozzátartozott a középkor óta nemesi helységnek titulált Pösténypuszta; és Ludány – azelőtt Nógrád-Ludány és Alsó-, illetve Felső-Ludány). A Ludányhalászi nevet azonban csak 1948-ban vette fel. Ludányhalászi jelentős természeti értékeként tartják számon a falut körülvevő tórendszert, melynek állat- és növényvilága rendkívül gazdag.

Valamennyi néphagyománnyal forrás megemlíti a Ráday-kastélyt – Petőfi Sándor és Kazinczy Ferenc vendégeskedett itt – mely a múlt század elején épült. Gazdag könyv és műkincs gyűjteménye a II. világháború során elveszett. Az épület ma is áll, jelenleg szociális otthonnak ad helyet.

A település lakosságának az 1970-es és 1980-as években a mezőgazdasági tevékenysége mellett a megyében elsőként jelent meg a nagyobb ipari tevékenység, például a téglagyártás, „Sikk” Női Ruházati KTSZ kihelyezett üzemrésze, később a Szerelő Ipari közös vállalkozás, mely a nőknek és férfiaknak adott munkalehetőséget. Az 1990-es években a kárpótlás és a privatizáció egyre több munkanélküliséget szült, mely az életszínvonal romlásához vezetett. A községbe jelentkező munkanélküliség sajnos az etnikai családok nagy részét érinti.

A községben, 1962-ben – a szülők igénye alapján – a helyi Tanács létrehozta az óvodát saját konyhával Napköziotthonos Óvoda névvel. A településen a központ vonzáskörzetében, egy megüresedett régi iskolában és szolgálati lakásban kapott helyet.

Később 1973-ban került sor nagyobb átalakításra, majd 1992-ben a konyha bővítésére és korszerűsítésére. Így kapta jelenlegi formáját. 1996 őszén az önkormányzat Képviselő-testülete – szűkös anyagi keretekre hivatkozva – úgy döntött, hogy 1997 januárjától az óvodát az iskolához csatolják, így a munkáltatói feladatokat az iskola igazgatója végezte. De 2013. január 1-től újra önálló intézménynek mondhatjuk magunkat, Ludányhalászi Mesekert Óvoda néven, az iskola államosítása miatt.

2014-ben az épület új nyílászárókat, új tetőszerkezetet, valamint külső burkolatot kapott. 2017-ben pedig konyhatechnológiai felújítás történt. Az előírásoknak megfelelően kialakításra, korszerűsítésre kerültek a konyhai helyiségek és berendezések.

A konyhán körülbelül 250 főre főznek naponta. Az iskolás gyermekek és a szociális étkezők étkeztetése is innen történik.

2021-ben óvodánk elnyerte a „Biztonságos Óvoda” címet.

2026 – ban „ A Ludányhalászi óvoda fejlesztése” projekt sikeres megvalósulásával, a munkálatok befejeztével egy modern, korszerű, a jogszabályi előírásoknak megfelelően kialakított, a gyerekek és alkalmazottak igényeit mindenben kiszolgáló óvodát tudhatunk magunkénak.

Az óvodánk udvara tágas, füvesített, sok árnyékot adó fa van. Az udvaron a mozgásfejlesztő játékok folyamatos korszerűsítés alatt állnak. 2020-ban az önkormányzat által elnyert pályázatból 13 db új játékeszközzel, 2 pihenőházikóval és 2 asztal-pad garnitúrával bővült udvari eszközparkunk.

Óvodánk 50 gyermek befogadására alkalmas. Minden 2, 5 - 7 éves korú gyermeket fogadni tudunk. Csoportjaink részben vegyes életkorúak, a Katica csoport nagy-középsőcsoport, a Pillangó csoport kis-középső csoportos gyermekekből áll. A csoportok szervezésénél figyelembe vesszük a gyermekek életkori arányát, a testvérkapcsolatokat, az etnikai származású gyermekek arányát, valamint a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek arányát.

A munkanélküliséget, az egyre nehezedő életkörülményeket tükrözi a gyermekek ruházata, durva, agresszív viselkedésmódja. A szülők műveltségének hiányából és az iskolázatlanságából adódik, hogy nem megfelelően szocializálódnak a gyermekek. Igen ritka a közös játék, mesélés.

Az ingerszegény környezet a családi modellből hiányzó tapasztalat, élmény és kommunikációs hiány meghatározza feladatainkat.

Pedagógiai elvünk: Érzelembiztonságot nyújtó, közvetlen, szeretetteljes, nyugodt, családi légkörben a különbözőségek elfogadására nevelő, a gyermeki tevékenységeket érvényesítő élmény-gazdag mindennapok megteremtése.

3. Jövőkép

A gyermekek harmonikus fejlődése érdekében egy olyan biztonságos, elfogadó és szeretetteljes légkör folyamatos fenntartása, ahol a gyerekek szabadon tevékenykedhetnek, így tapasztalataikat, érzelmeiket, vágyaikat bátran kitudják fejezni. Olyan tárgyi és személyi feltételrendszer működtetése, mely hozzájárul a gyermeki személyiség kibontakoztatásához. A hagyományok megőrzése mellett az innovatív lehetőségek folyamatos beépítése a mindennapokba.

4. Óvodakép

Olyan pedagógiai környezet kialakítása, ahol a befogadó attitűd természetessé válik, az óvodapedagógus, a nevelő munkát segítő munkatársak, a szülők, a gyermekek számára egyaránt. A befogadó köznevelési rendszer kialakításához való aktív hozzájárulásunk része a multikulturális és interkulturális szemléletmód és nevelési gyakorlat kialakítása.

Minden gyermeknek joga van arra, hogy egyediségéhez illeszkedő pedagógiai rendszerben a számára legkevésbé korlátozó és legkevésbé szegregált környezetben nevelkedjen, ez a gyermekek oldaláról szükséglet, a felnőttek számára kötelesség.

A gyermeki fejlődésbe vetett bizalom, mint a pedagógia optimizmus megvalósítása, a különbözőségek megvalósítása, a diszkrimináció tilalmának érvényesítése. Hit a gyermek fejlődésében, a gyermek jelzéseire irányuló komoly figyelem. A nem könnyen érthető jelzések értelmezése, a mögöttük lévő szükségletek feltárása.

„Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.” (Alapprogram)

Az óvoda kiegészítő szerepet tölt be a gyermekek fejlődésének elősegítésében. Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye.

Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere, személyi és tárgyi, valamint pedagógiai környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Ennek érdekében célunk, hogy a gyermekek családirias, nyugodt, szeretetteljes légkörben nevelkedjenek, ahol biztonságban érezhetik magukat.

Az óvodáskorú gyermek legfőbb tevékenysége a játék, ezért arra törekszünk, hogy a szabad játékban tapasztalatok által teljesebben ki a személyiségük.

„Az óvodai nevelés célja az, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).” (Alapprogram)

Az esélyegyenlőség jegyében biztosítjuk az óvodába járó gyermekek nevelési feltételeit, a hátrányos helyzetű, valamint a tehetséges gyermekek differenciált fejlesztésének lehetőségét. Lehetőséget adunk mindazon gyermekek befogadására, nevelésére, fejlesztésére, akik a szakértői bizottság véleménye és az alapító okiratunkban foglaltak alapján integráltan nevelhetők.

„Az óvodai nevelésben alapelv, hogy: a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi, a nevelés lehetővé teszi és segíti a gyermek személyiségfejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatását, az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.

Az óvodai nevelés az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik: a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről; a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról; a gyermekközösségben végezhető sokszínű - az életkornak és fejlettségnek megfelelő - tevékenységekről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékról; e tevékenységeken keresztül az életkorhoz és a gyermek egyéni képességeihez igazodó műveltség tartalmáról, emberi értékek közvetítéséről; a gyermek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.

A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, a nemzeti identitás erősítését, a nemzetiségi hagyományok átörökítését ápolását, erősítését, nyelvi nevelését, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.” (Alapprogram)

Az óvodapedagógusok bevonják a dajkát és a pedagógiai asszisztenst a közösségi élet és az egészséges életmód szokásainak megtervezésébe, megvalósításába. A közösség tagjaként valamennyien felelősséget vállalnak a közösen kitűzött célok és feladatok megvalósításáért. A munkatársi kapcsolatban őszinte, nyílt véleménnyel segítik egymást a legjobb megoldás érdekében.

5. Gyermekkép

Az óvodáskor szenzitív időszak a különbözőségek elfogadásában, az inkluzív, a játék elsődlegességét, az élmények feldolgozását támogató környezetben. A felnövő gyermek maga is befogadóvá, elfogadóvá, együttműködővé, segítőkésszé válik.

Óvodáskor végére a gyermek a különböző készségekkel természetes módon együtt él, korának megfelelő mértékben empatikus, szolidáris játszótárs, csoporttárs.

„A gyermekek fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. E tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyéneenként változó testi és lelki szükségletei vannak. A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakozásának elősegítésére törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.” (Alapprogram)

Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

A pedagógiai folyamat az óvodapedagógus-gyermek viszony kölcsönhatásában jut kifejezésre, melyben fontos szerepet játszik az óvodapedagógus attitűdje: pl.: szorgalom, empátia, szakmai elhivatottság, pozitív érzelmi odafordulás, őszinteség, türelem, szeretet, becsület.

A gyermek tevékeny részvételét az óvodai életben úgy lehet a leginkább kialakítani, fejleszteni, hogy nyugodt, jó kedélyű hangulatot teremtve megadjuk a tárgyi, személyi feltételeket az optimális kibontakozáshoz. A gyermek a tevékenységekben akkor aktív, ha szabadon választhat, tevékenykedhet. Olyan pedagógiai környezetet kell kialakítani óvodánkban, ahol a másság elfogadása természetessé válik.

Célunk, hogy a gyermek az óvodapedagógusban és az óvodában dolgozóknál természetes támaszra találjon. Szívesen járjanak óvodába, érezzék jól magukat a gyermekközösségben, ahol érzelmileg biztonságos, egészséges környezet fogadja őket. A mindennapi életben igazodjanak el, tudjanak jól együttműködni, másokat és a különbözőségeket képesek legyenek (a másságot) elfogadni, hogy reális önértékelésű emberekké váljanak.

Szakmai munkánk során támogatjuk a tehetségígéretes gyermekeket.

6. Az óvoda feltételrendszere

6.1. Az óvoda személyi feltételei

Az óvodai nevelés kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára.

Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez.

Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógusok irányítják, óvodapedagógusonként és csoportonként napi két óra átfedési idővel. A pedagógiai asszisztenssel és a dajkákkal közvetlen, egymás munkáját segítő kapcsolatban vagyunk. Rendszeresen tájékoztatjuk őket nevelési elveinkről, a csoport vagy egy-egy gyermek értékeléséről, a kialakítandó szokás és szabályrendszerről. A pedagógiai asszisztens és a dajka is nevel – tudnia kell milyen rendszer, milyen elvek szerint nevelünk. Mivel a gyermekekkel folyamatos a kapcsolatuk, viselkedésük, beszéd- és kommunikációs képességük mintaként befolyásolja a nevelési légkört. Elvárás intézményünkben, hogy a pedagógiai asszisztens és a dajka is gyermekszerető viselkedésével, személyes gondozottságával, kommunikációs és beszédmintájával mutasson példát az óvodás gyermeknek.

A pedagógiai asszisztens segíti az intézményben folyó pedagógiai munkát. Gondoskodik a gyermekek testi szükségleteinek ellátásáról, a gyermekek egyéb foglalkoztatásáról, fejlődésük optimális segítéséről az óvodapedagógusok irányítása szerint. Segít a gyermekek gondozási teendőiben (étkeztetés, öltözködés, tisztálkodás, levegőztetés előkészítésében, lebonyolításában). Részt vesz a gyermekek felügyeletének biztosításában, a párhuzamosan végezhető tevékenységek megszervezésében és lebonyolításában.

A dajka az óvodapedagógus segítő társaként végzi feladatát. Biztosítja a pedagógiai munkához szükséges higiéniai feltételeket, a gyermekek egész napi gondozását, a gyermekek személyi higiéniját. Közreműködik a környezet rendjének, tisztaságának megteremtésében.

biztonságukra figyelemmel kell elhelyezni. Az óvoda biztosítson megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak, teremtsen lehetőséget a szülők fogadására.

A csoportszobák száma kettő. Az óvoda berendezései megfelelnek a gyermekek testméreteinek, szolgálják a gyermekek biztonságát, kényelmét, lehetővé teszik a mozgás és játékigényük kielégítését. Megfelelő méretűek, könnyen tisztántarthatóak.

A csoportszoba a játék, a foglalkozások, a pihenés/alvás és az étkezés színtere. A gyermekek által használt tárgyi eszközök hozzáférhetőek, elhelyezésük biztonságos.

A folyamatos tízóraihoz külön asztal áll rendelkezésre, ahol nyugodtan folyhat az étkezés a szabadjáték idején. Külön helyen van mesesarok, ott a könyvek a főszerep, ott megszokhatják a könyvek gondos használatát, tiszteletét. A babaszoba, a babakonyha megfelelő helyen való kialakítása lehetőséget teremt az elmélyült játéokra.

A csoportszobákhoz mosdó és öltöző helyiség tartozik, ahol minden gyermek számára megfelelő méretű öltözőszekrény található. A mosdóban a szerelvények magassága és méretei szintén megfelelnek a gyermekek méreteinek. Minden gyermeknek van külön törölközője, fogmosó pohara, fogkeféje. Tisztántartásukról rendszeresen gondoskodunk.

Intézményünk rendelkezik egyéni fejlesztő szobával, orvosi elkülönítővel és tornaszobával. Az egyéni fejlesztő szobában történik a gyerekek logopédiai fejlesztése, egyéni felzárkóztatása, továbbá a kiscsoportos iskola-előkészítő tevékenység.

Az óvoda helyiségeiben naponta többször szellőztetünk, különös gondot fordítunk az étkezés előtti alapos és az alvás előtti, alatti szellőztetésre időjárástól függően. Az étkezőben zajlik az ebéd, valamint a folyamatos uzsonna.

Az udvar természeti adottsága behatárolja a program tartalmi lehetőségeit. Felülete változatos: nagy része füves, kisebb rész betonozott. Árnyékos és napos helyek váltják egymást. A homokozás a gyermek udvari tevékenységének sorában elsődleges helyet foglal el. A földdel való játék, homokozás a gyermek elemi szükséglete. A gyermek egészségének érdekében fontos a homok napenkénti lazítása, locsolása. A természetes mozgások gyakorlására tágas füves tér áll a gyerekek rendelkezésére.

7. Az óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi, lelki és értelmi fejlesztése. Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés
- az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az óvodai nevelés szakasza a gyermek hároméves korában kezdődik, és addig az időpontig tart, ameddig a gyermek a tankötelezettség teljesítését meg nem kezdi.

Óvodánkban 2,5 - 7 éves gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének, a gyermeki személyiség kibontakoztatásával az iskolai beilleszkedés közvetett elősegítése. Szeretetteljes, gyermekközpontú a különbözőségek elfogadására, tiszteletére – külön tekintettel az életkori és egyéni sajátosságokra, az eltérő fejlődési ütemre – való nevelés. A gyermek környezettudatos magatartásának megalapozását segítő pedagógiai tevékenységrendszer és tárgyi környezet kialakítása. Készségfejlesztés, pedagógiai intézkedések, a gyermeki személyiséghez igazítása, gyermeki szükségletek kielégítése.

A sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, szociális és értelmi érettség kialakítása, az iskolai tanulási zavarok kiszűrése játékon, mozgáson keresztül.

Az óvodai nevelés feladata

- gyermeki személyiség teljes kibontakoztatása
- a környezettudatos magatartás megalapozása;
- tehetségazonosítás
- az óvoda egyszerre segítse a gyermek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését;
- az óvoda nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen fontos az óvoda együttműködése a speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvoda kiegészítő szerepet játszik.

Az óvodáskorú gyermek alapvető megnyilvánulási módjára, a mozgásra és a fő tevékenységi formára a játékra alapozva az alábbi feladatokat kell megvalósítanunk:

- Az egészséges óvodai környezet megteremtése, amelyben alapvető feladat óvodásaink egyénenként változó testi-lelki szükségleteinek maximális kielégítése.
- Az érzelem-gazdag mindennapok kielégítésével olyan gyermekek nevelése, akiket az együttérzés, az egymásra figyélés, segítőkészség, egymás elfogadása, a másik iránti tisztelet és szeretet jellemez.
- Az óvodai nevelés leghatékonyabb eszközének, a szabad játék elsődlegességének biztosítása.
- A gyermek tapasztalataira, élményvilágára építve olyan változatos tevékenységek biztosítása, amelyek során eljuttatjuk őket egyéni képességeik optimális határához.
- A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzások, minták- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása,
- a spontán játékos tapasztalatszerzés
- a **játékos**, cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás.

7.1. Egészséges életmód alakítása

Az óvodáskorú gyermek fejlődésének elősegítése minden óvodai programban kiemelt feladat. Speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása a megfelelő szakemberek bevonásával, a szülővel, óvodapedagógussal együttműködve.

A fejlődést befolyásolható tényezők: a vele született adottságok, a biológiai érés sajátosságai, a környezet hatásai.

A gyermek érésének alapja a családban megszerzett biztonságérzet, amely az óvodában szerzett biztonságérzettel bővül. A kiegyensúlyozott derűs gyermek, aki biztonságban érzi magát testi szükségletei kielégítést nyernek, harmonikusan fejlődik.

Egészséges életmódra nevelés célja:

- a gyermek testi, lelki szükségleteinek kielégítése során az egyéneknél alapozódnak meg azok a magatartáskészségek, szokások, amelyek az egészséges életvitelhez szükségesek
- különös odafigyelés a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek kulturált testápolására, betegségek megelőzésére
- családok életvitelének segítése

A megvalósítás feladatai:

- egészséges óvodai környezet kialakítása
- egészségre nevelés, gondozás, személyi higiéné, testápolás
- egészséges életmód, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- mindennapos testnevelés, testmozgás, mozgásigény kielégítése
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése
- testi és lelki egészség fejlesztése
- bántalmazás megelőzése
baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás, egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása
- életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodó képességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló

nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához

Egészséges óvodai környezet kialakítása

A gyermek természeti és társadalmi környezetével való kapcsolatának alakítása, a természet és az ember által létrehozott környezet megismerésére, az emberi munka, alkotások megbecsülésére, hagyományok ápolására nevelés. A környezettudatos magatartás megalapozása az érzelmi viszonyulások, a környezettudatos cselekvési szükségletek, szokások, gondolkodás, értékrend, döntési képességek fejlesztésével. A környezettudatos cselekvési szükségletek, szokások megerősítése az értékek belsővé válásának elősegítése érzelmi, motivációs hatásokkal, komplex tevékenységi rendszerrel.

Az egészséges életmód alakításának színtere a csoportszoba, a hozzá kapcsolódó helyiségek és az óvoda udvara. A csoportszobák megfelelő méretűek, világosak. Rossz idő esetén az egész napos játék színtere, egyúttal az alvás és étkezés helye is. A gyermekek által használt tárgyi eszközök hozzáférhetőek, elhelyezésük biztonságos. Melynek nagy szerepe van a baleset-megelőzés szempontjából.

A gondozási folyamathoz szükséges egyéb helyiségek

Az öltözőben a gyermekek ruhája és cserecipője külön, jellel ellátott helyen van. Az öltözőben információs tábla van kifüggesztve a szülők folyamatos tájékoztatása érdekében. A mosdóban jellel ellátott törülközőt, valamint a fogmosó eszközöket könnyen megtalálják. A WC-k elkülönítése válaszfallal történik, tiszteletben tartva a gyermek személyiségi jogait.

Egészségre nevelés, gondozás

A gondozás kiemelt jelentősége, a nevelés kapcsolatépítés a gyermekekkel, önállóságuk fejlődésének elősegítése, együttműködve a gondozást végző munkatársakkal.

A gyermek testi szükségleteinek kielégítése során a szokások alakításához nélkülözhetetlen a felnőtt gondoskodó szeretete. A helyes életritmus megteremthető a nyugalmas napirend kialakításával.

Az óvodai élet megszervezése során törekszünk a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek felkínálására a szabad játék mellett. A gyermekek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével lebonyolításával a napirend igazodik a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

A gyermek egészséges fejlődésének fontos feltétele az egészséges táplálkozás.

Az étkezési szokásokban tapasztalható lemaradást a kulturált körülmények biztosításával, személyes példaadással próbáljuk megfelelő szintre emelni.

Az étkezés önkiszolgálással és naposi tevékenységgel valósul meg. Fontos az esztétikus terítés és a kulturált étkezési szokások betartása. Egyéni képességeik ismeretében megmutatjuk, és gyakoroltatjuk az eszközök asztalhoz történő elvitelét, azok helyes fogását, biztonságos használatát a tevékenység elsajátítása és a célirányos használata érdekében.

Az egészséges életmód kialakítása, az egészségmegőrzés, vitamin pótlás érdekében a gyermekek mindennap fogyasztanak friss gyümölcsöt, zöldséget a saját konyha által betervezett heti étlapnak megfelelően. A diétás étkezést igénylő gyermekek számára sajnos nem tudjuk vállalni az étkezés biztosítását (diétás szakács hiányában), csak a szülő által óvodába hozott menüvel, melyet a HCCP előírásainak megfelelően helyezünk el és tálalunk.

A folyadékpótlásra és bevitelre az egész nap folyamán ösztönözzük a gyerekeket, a saját jellel ellátott poharakból bármikor ihatnak. A nevelési év folyamán több alkalommal szervezünk a gyerekek számára vitaminnapot, amikor az egészséges táplálkozásra, az egészséges ételek fogyasztásának fontosságára ösztönözzük őket.

A testápolás szolgáljon a gyermek személyi higiéniájának, tisztaságigényének, egészségügyi szokásainak megalapozására. Testápolás közben a gyermek utánzási hajlama lerövidíti a tanulási folyamatot (fogmosás, fésülködés, WC használat). Fontos a felnőtt állandó, segítőkész jelenléte. A cél, hogy minél önállóbban végezzék a gondozási tevékenységeket a gyerekek, mely által erősödik önbizalmuk, sikerként élik meg, hogy próbálkozásaik által képességeik és jártasságuk egyre jobban hozzásegítik őket a saját maguk körüli és a közösséget segítő gondozási tevékenységek elvégzéséhez. Az átlátható, követhető szokásrendszer segíti a gyerekeket abban, hogy lépésről, lépésre egyre önállóbbá váljanak. Pl.: szappannal mossanak kezet WC használat után, étkezések előtt vagy igény szerint a nap folyamán, utána törölgék szárazra kezüket a saját törölközőjükbe. A mosdót igényük szerint

használják. Néha egy gyermek teljes mosdatására is szükség lehet, melynek a zuhanyzó ad helyet. Csak saját fésűvel fésülködjenek a kijelölt helyen. A gyermekek körme legyen ápolts, szükség szerint használják a körömkefét. Az ebéd utáni fogmosás segíti foguk tisztán tartását, hozzájárul a higiéniai szokások kialakításához. Minden gyereknek legyen öblítő pohara, fogkefeje. A fogápolás az adott csoport életkori sajátosságainak figyelembevételével kerül bevezetésre.

A helyes orrfújás és a zsebkendőhasználat gyakorlatát igyekszünk elősegíteni, gyakoroltatni. Fontos, hogy a papír zsebkendő elérhető helyen mindenkor álljon rendelkezésükre és használat után dobják be a szemetesbe.

A szokásrend rugalmas, lehetővé teszi, hogy a gyermekek akkor mehessenek WC-re amikor szükségét érzik, ebbéli szükségleteit nyugodt körülmények között végezhessék. A gyermekek fokozatosan jussanak el odáig, hogy önmagukkal, ruházatukkal, használati tárgyakkal kapcsolatban is igényeljék a rendet, tisztaságot. A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítására fokozott figyelmet fordítunk.

Az öltözködés a test védelmét szolgálja az időjárás változásaival szemben és a gyermeki önállóságot alapozza meg. Egyéni fejlettségüknek megfelelően önállóan vagy segítséggel öltözködjenek, az időjárás és a hőmérséklet változásai szerint. Lehetővé tesszük, hogy a gyermekek reális keretek között komfortérzetüknek megfelelően öltözzenek.

Egészségügyi szempontból szükséges a gyermekeknek a benti cserecipő, pizsama.

A mozgás belső igény, élmény a gyerekek számára, amit felszabadultan, örömmel végeznek. A mozgás folyamán az ellenálló képességük fokozódik, szervezetük alkalmazkodik az évszakok változásaival. Éppen ezért nagy szerepet tölt be az óvodai életben a mindennapos testnevelés, testmozgás.

Fontos, hogy a gyerekek minden évszakban sok időt töltsenek a szabadban.

Az óvoda udvara homokozóval, mászókával, különféle udvari játékeszközökkel felszerelt. Az udvari eszközöket a mozgás fejlesztésére használjuk (nagymozgások, testséma, térpercepció fejlesztés, beszédfejlesztés). Az udvaron annyit mozoghatnak a gyermekek, amennyire egyéni igényük van. Új mozgásformákat próbálhatnak ki, ezeket bármikor változtathatják.

A szabadban végzett tevékenységek biztosítása és zavartalansága érdekében betartjuk, betartatjuk a közösen létrehozott szokásokat és szabályokat (szokás-szabályrendszer). A rövid ideig tartó, szervezett séták, kirándulások is hozzájárulhatnak a gyermekek mozgásszükségletének kielégítéséhez.

Az óvónő tudatossága abban nyilvánul meg, hogy gondosan választja meg a helyszíneket és felhívja a figyelmet a környezet megóvásának fontosságára. A faluban szervezett séták, kirándulások (Öreg – tóhoz, falu határában lévő dombokhoz) a mozgásigény kielégítésén kívül együttes élményt is jelentenek a csoportok számára. A sétákon a megtett út és annak időtartama kell, hogy igazodjon a gyermekek életkorához, tempójához, igényéhez.

A szabadban végzett mozgás előtti öltözködésnél ügyelünk arra, hogy a gyerekek ne várakozzanak kabátban fűtött, meleg helyen.

A pihenés, az alvás az óvodás gyermek egyéni alvásigényének kielégítését, testi fejlődését szolgálja. A nyugodt pihenés, alvás légkörének megteremtése minden óvodai dolgozó feladata. Az alvásszükséglet kielégítésének egy része az óvodára hárul. A pihenés, alvás alatti nyugalom fontos. Figyelembe vesszük és tiszteletben tartjuk a gyermekek alvási szokásait (otthonról hozott alvós plüss állatkák, babák stb.). Ahol a gyermekek pihennek, ott csendet és nyugalmat teremtünk, biztosítjuk a nyugodt pihenés feltételeit (szellőztetés, mese, félhomály). A folyamatosságot itt is fontosnak tartjuk; lényeges, hogy a korábban ébredők ne zavarják meg a még alvókat. Lehetőséget biztosítunk a nagyobb alvásigénnyel rendelkezők számára az elegendő pihenésre.

A gyermek testi fejlesztése érdekében fontos, hogy az óvónő ismerje a gyermek, otthoni életritmusát, étkezési és egyéb egészségügyi szokásait. Az egészséges életrend kialakítása érdekében meg kell találni a családdal az együttműködési formákat. Egyénileg segíteni a gyermekek táplálkozási, tisztálkodási és öltözködési készségeinek alakulását. A felnőtt öltözékével, megjelenésével minta a gyerek számára.

Egészséges nevelés, gondozás személyiségfejlesztő hatása

A nyugalmat árasztó környezet, a szeretetteljes bánásmód a gyermek biztonságérzetét erősíti. A szokások elsajátítása folyamán kialakulnak az egészséges életmód jártasságai készségei. Megtanul önállóan öltözködni, tisztálkodni, alkalmazza a kulturált étkezési szokásokat. Képesé válik önmaga és társai segítésére. Vigyáz ruhájára, környezete tisztaságára. Alakul igénye a maga körüli rend megteremtésére. Testileg megfelelően edzetté, teherbíróvá, összerendezett mozgásúvá, jó állóképességűvé válik.

7.2. Érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés és szocializáció biztosítása

Az óvoda családias, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légköre ösztönöz és hatással van a gyermek érzelmi kötődésének alakulására.

Célja: a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül „kiegyensúlyozott, boldog gyerek-állapot” létrehozása

Feladata:

- Modell értékű, befogadó attitűd, a különbözőségek elfogadásának természetessé tétele a gyermekek számára. A különbözőségek tisztelete, elfogadása, sajátosságainak megismerése, kezelése egymáshoz való alkalmazkodással, egyénhez igazított fejlesztéssel.
- Az önkifejező, önérvényesítő gyermeki törekvések segítése.
- Az erkölcsi tulajdonságok, szociális készségek és képességek, attitűdök, azaz kompetenciák (együttműködés, önállóság, segítőkészség, önkifejezés, önérvényesítés, önfegyelem, a közös értékek óvása, védelme, kitartás, akarat, feladat-, szabálytudat, együttérzés, önzetlenség, figyelmesség stb.) fejlődéséhez, a szokások gyakorlásához szükséges tevékenységi és értékelési rendszer, interakciós kultúra biztosítása az értékrend megalapozása érdekében.
- Szülőföldhöz való kötődés alapjaként a gyermek ismerje meg szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.
- Modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozóinak kommunikációja, bánásmódja, viselkedése.
- A HHH gyermekek speciális fejlesztése, az óvoda együttműködése a speciális felkészültségű szakemberekkel.
- A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

A szocializálódás szinterei:

- A beszoktatás időszaka
- Együttlét a mindennapokban
- Óvodai ünnepnapok

A beszoktatás időszaka

Az óvodakezdés első benyomásai meghatározzák a gyermeknek és szülőnek egyaránt az óvodához való viszonyát.

Célja: A gyermek az új környezetben minél rövidebb idő alatt szerezzen olyan biztonságérzetet, amely meghatározza a további viselkedésének alakulását.

Az óvónő szerepe a beszoktatás folyamatában:

- A gyermek óvodába lépése előtt az óvónő családlátogatás alkalmával ismerkedik a családdal és az óvodába kerülő gyermekkel.
- Az óvónő meghívja a szülőt a gyermekkel együtt, hogy látogassanak el a csoportba.
- Fontos a kölcsönös megegyezés a beszoktatás kezdeti időpontjában a szülő kérésének figyelembevétele: az anyával együtt beszoktatás lehetőségének megteremtése.
- A gyermekek behozhatják kedvenc játékaikat.
- Az óvodában barátságos, melegséget árasztó környezetet alakít ki (kuckókkal), ahol a gyerekek egész nap jól érzik magukat.
- Az óvoda minden dolgozója különös, szeretetteljes odafigyeléssel, megértéssel és türelemmel forduljon a gyermek felé! Fontos a felnőtt viselkedésének mintaértéke, mert azt megfigyelve utánzás útján tanul a gyermek.

Együttlét a mindennapokban

- Az óvónő a beszoktatás időszakaiban megteremtett, bensőséges kapcsolatot a mindennapok tevékenységi formáiban a gyermek fejlesztése érdekében segíti, követi. A gyermekről szerzett benyomások segítik az egyéni bánásmód

megválasztásában. A különleges gondozást, bánásmódot igénylő gyermeket elfogadó szeretettel segíti.

- A különbözőség elfogadására nevel.
- A nemi identitás kialakulásának támogatása mellett, a tradicionális nemi szerepek határainak tágítása, a sztereotípiák merevségének oldása. Nemi identitás fejlődésének elősegítése az óvodapedagógus feladata (a fiúk óvóvédő, harcias szellemű játékainak elfogadása ésszerű határokkal, a lányok anyáskodó, gondoskodó hajlamainak támogatása). A tradicionális nemi szerepektől való eltérés, az egyéni különbségek, motivációk tisztelete (babázó kisfiú, autózó kislány természetessége).
- Lehetőséget nyújt arra, hogy a gyermek gyakorolja azokat a viselkedési, udvariassági formákat, amelyek az emberi kapcsolatokhoz nélkülözhetetlenek. A közös élményekkel az összetartozási élményét erősíti.
- Az iskolai beilleszkedés közvetett segítése, a pozitív énkép, önbizalom, önfegyelem, önállóság, szabálytudat, kommunikáció, együttműködés formálásával, a szándékos tanulás iránti pozitív attitűd megalapozásával.

Óvodai ünnepnapok

Az óvodai ünnepek és megemlékezések

Az óvodai élet hagyományos ünnepei: Mikulás, Anyák napja, Évzáró, Gyermeknap, a gyermekek születésnapja

Néphagyományokhoz kapcsolódó ünnepek: Karácsony, Húsvét, Advent, Farsang

Nemzeti ünnep: Március 15.

Helyi szokásokhoz kapcsolódó ünnepek: Szüret, Idősek napja

Időszakos ünnepek: Víz világnapja, Föld napja, Madarak és fák napja, A népmese napja, Az állatok világnapja,

Ünnep vagy megemlékezés? Mi a különbség? A programunk maximális önállóságot biztosít az óvónőnek, így tehát dönthetnek, hogy megemlékezést vagy ünnepet tartanak. A megemlékezés kevesebb előkészületet kíván. A megemlékezés és az ünnep is egyaránt a gyermek érzelmeire kell, hogy hasson.

Az ünnep és megemlékezés lényege az ünneplőbe öltözés, az ünnepi terítés. A megemlékezések közé sorolhatók a gyermekek születésnapjai. Rövid bensőséges, kellemes percekről van szó, melyek hatása hosszú időn át megmarad.

Az ünnepek közül az óvodai élet hagyományos ünnepei: az Anyák napja és az Évzáró minden esetben nyilvános. Ezeket az ünnepeket az időjárástól függően bent a csoportszobában vagy pedig kint a szabadban tarjuk. Akár szabadban, akár csoportban ünnepelünk legfontosabb szervezési feladat a felnőttek és gyerekek közlekedését biztosítani, a zsúfoltságot elkerülni.

7.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Célja:

- A gyermek értelmi képességeinek alapozása, fejlesztése.
- Aktív cselekedettel eljuttatni a gyermeket a tapasztalaton alapuló gondolkodásig.
- Az iskolai beilleszkedés közvetett segítése személyre szabott pozitív értékeléssel, a tanulási készségek, képességek differenciált fejlesztésével.

Az óvónő szerepe az értelmi nevelésben:

- A játéktevékenységen keresztül megismeri a rábízott gyerekek egyéni sajátosságait. Megfigyeli ki mivel foglalkozik, mi érdekli, milyen ismeretekkel, tapasztalatokkal rendelkezik, értelmi funkciója milyen fokon áll.
- Megfigyelése során tapasztalatokat gyűjt a gyermek mozgásfejlettségéről.
- Különböző módszerekkel felméri a gyermekek képességeit és személyre szabott fejlesztési tervet készít. A gyerekek fejlődését nyomot követi és azt dokumentálja.
- A szülők számára tájékoztatást készít a gyermek fejlődéséről, javaslatot tesz a tovább fejlődéshez szükséges fejlesztés feladatairól.

Az értelmi nevelés további feladatai: egyrészt a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) – alkotóképesség – fejlesztése. Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

Anyanyelvi nevelés

Az anyanyelv használata szoros része az óvodai élet minden mozzanatának. Az anyanyelv jelrendszerét a gyermek a játéktevékenység, a társas kapcsolatok során utánzás útján sajátítja el.

Az anyanyelvi nevelés célja: Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés, a kommunikáció különböző formáinak differenciált fejlesztése a nevelő tevékenység egészében.

Az anyanyelvi nevelés feladatai:

- A gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése beszélő környezettel.
- A beszédészlelés, beszédértés, szóbeli emlékezet fejlesztése.
- Szókincs (relációs és általános) gyarapítása, szófaji gazdagság megalapozása.
- Folyamatos, összefüggő, tiszta beszéd, nyelvi kifejező készség kialakítása.
- Nyelvi készség (társalgási vagy kontextusos és elbeszélő, vagy összefüggő beszéd) fejlesztése.
- Kommunikációs (verbális, nem verbális) jelzések felismerésének, használatának gyakorlása, egyéni bánásmód, differenciált fejlesztés alkalmazásával.
- Együttműködés a logopédussal és a családdal a megelőzés és a korrekció területén.
- A szociokulturális háttér figyelembevételére épülő differenciált készség, képességfejlesztés megvalósítása.

- A gyermek meglévő tapasztalataira, meglévő élményeire, ismereteire való építés. A spontán szerzett tapasztalatok rendszerezése, bővítése mellett, ezek különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlásának biztosítása.
- A nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó, valamint a hazájukat elhagyni kényszerülő gyermekek differenciált támogatása a magyar nyelv elsajátításában.
- Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása - beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel - az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére szükséges figyelmet fordítani.

Az óvónő szerepe a folyamatban

Az óvónő tudatosan törekszik saját beszéd-kultúrájának csiszolására. Felelősségét érzi annak, hogy beszédpéldája hat a gyerekekre, a szülőre és a munkatársakra.

Olyan légkört teremt, amelyben a gyermek nyíltan beszélhet arról, ami őt foglalkoztatja. Ha a gyermek nincs akadályoztatva élményeinek, gondolatainak elmondásában akkor sikerélmény lesz és ez ösztönzőleg hat rá. Az óvónő rövid, pontos megfogalmazással segíti a gyermek beszédértésének alakulását.

A gyermek a szóbeli közlés elemeit utánzással sajátítja el, ezért nagyon fontos az óvónőhöz való érzelmi kötődés. A személyes segítségnyújtás közben nagyon sok lehetőség nyílik arra, hogy a felnőtt beszélgessen a gyerekekkel.

Az óvónő által szervezett nyelvi játékok sikerélményhez juttatják a gyerekeket.

A beszélgetés, beszélni hagyás az óvónő feladata. Tudatos fejlesztés céljából is kezdeményezhet beszélgetést egy-egy gyerekkel, vagy csoporttal. Eközben alakul a gyerekek beszédfegyelme, önuralma (nem vágnak egymás szavába).

Az óvónő figyelemmel kíséri a gyerekek beszédtechnikai szintjét. A felismert hibák esetén a szülővel és az érintett szakemberekkel együttműködik.

A napi nevelőmunka során a gyermek helytelen kiejtését helyesen ismétli meg, de nem javítja.

Az anyanyelvi nevelés szerves része még a képeskönyvek nézegetésén túl a könyvek szeretetére, az olvasásra nevelés. Az óvodában megtalálható könyvek az irodalmi élménynyújtáson túl, hozzájárulnak a gyermekek esztétikai ízlésének formálásához, valamint anyanyelvi szókincsük gyarapításához, mivel nyelvezete egyszerű, a gyermek számára könnyen érthető.

Az anyanyelvi nevelés személyiség-formáló hatása

A gyermek derűs környezetben az anyanyelvét egész nap gyakorolja, utánozza. Szabadon fejezi ki magát, közlésvágy érvényesül.

Befogadó és érdeklődő, másokat képes meghallgatni. Élményeit képes elmondani, egész mondatokban kifejezni magát.

Figyelme, koncentráció készsége fejlődik.

A gyermek beszédképességének fejlesztése játék közben

A játék nagyon sok lehetőséget biztosít a kommunikációra, a párbeszéd kialakítására. Az óvónő szerepvállalásai modell értékűek.

A szókapcsolatok, non-verbális jelzések (mimika, gesztus), hanglejtés, hangsúly, hangerő, hangszín tekintetében. A hangszínnel, hangerővel bánni tudást elősegítik a dramatikus játékok.

Az óvónő által kezdeményezett anyanyelvi játékok teret adnak az artikuláció, szókincs, kifejezőképesség fejlesztéséhez. (pl. hangutánzó játékok, hallásfejlesztő játékok, légzéstechnikát segítő játékok stb.)

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése versekkel, mesékkel, dramatikus játékokkal

A nyelvi képességek fejlesztésének legjobb eszköze a mese, vers, bábozás és dramatikus játékok. Ezeken keresztül a gyerekek megtanulják a helyes kiejtést, a tiszta, nyelvtanilag helyes beszédet. A mondókák segítségével alakítható a magán- és mássalhangzók helyes ejtése. A mesékből, versekből sok új fogalmat ismerhetnek meg, A bábozás, a dramatikus játék során kibontakoztathatják szabad önkifejezésüket.

A gyerekek nyelvi képességének fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és zenei képességfejlesztő játékokkal

A gyermekek lassabban énekelnek, mint ahogy beszélnek. A lelassított mondókák, énekek ismétlése segíti a helyes artikulációt, a szavak pontos képzését. Az éneklési készség fejlesztését szolgáló hangutánzó szavak éneklése segíti a magán- és mássalhangzók helyes kiejtését. A sokféle énekes játék alkalmat ad a szókincs bővítésére.

A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalatszerzés során

A kisebb csoportokban történő tapasztalatszerzés lehetőséget ad a gyermek-óvónő személyes beszélgetéseire.

Az óvónő a kis létszám miatt minden gyermekre oda tud figyelni. Ez a szervezési forma segíti a gyermekek szókincsének nyelvi kifejezőképességének fejlesztését. A valós élethelyzetek lehetővé teszik, hogy a gyerekek alkalmazzák a helyes köszönést, bemutatkozást, megszólítást, a szándékok kifejezését, mint a kérés, tudakozódás, üzenetközvetítés.

A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése munka jellegű tevékenység közben

Az óvodában a munka egyik legfontosabb eleme az összehangolt, közös cselekvés. Ez lehetővé teszi a gyermekek folyamatos, szóbeli kapcsolatát a társakkal és az óvónóval.

A szabályok az eszközhasználat és az eljárás módjának közlése az utasítás megértése segíti a beszédfejlődést, bővíti a szókincset. Törekedni kell arra, hogy a gyermekekben kialakuljon a beszédkapcsolaton alapuló együttműködés. Vannak olyan gyerekek, akik munka közben válnak nyitottá.

8. Az eltérő fejlődésű gyerekek ellátása, integrálása

Az óvodai szűrővizsgálatok kiemelt célcsoportja a nevelési intézménnyel jogviszonyban álló, elsősorban ötödik életévüket betöltött gyermekek. A szűrővizsgálatok, illetve a fejlesztések az óvodai foglalkozások ideje alatt, délelőtt szervezhetők. A speciális ellátást igénylő gyerekek hátránykompenzációjának megvalósítására az óvoda folyamatos erőfeszítéseket tesz a gyermekek, egyéni szükségleteit szem előtt tartva, a lehető legszélesebb körű személyi és tárgyi erőforrásokat mozgósítva.

A Szakszolgálat, valamint a Szakértői Bizottság által kiszűrt gyermekek megsegítése, fejlődésük elősegítése a fejlesztő óvodapedagógus, valamint az adott csoportban dolgozó óvodapedagógus feladata. A szakszolgálat által javasolt tevékenységek, képességek fejlesztése érdekében az érintett gyermekek esetében a fejlesztőpedagógus egyéni fejlesztési tervet csinál, az óvodapedagógus egyéni fejlesztést valósít meg, amelyről feljegyzést is készít. Törekszünk arra, hogy a gyermek megkapjon minden segítséget hátrányainak leküzdéséhez az óvoda pedagógusaitól, a pedagógiai munkát segítő alkalmazottaktól.

A gyermekek a kortárs csoportban megtapasztalják a spontán tanulást, a társakkal való együttműködést, és ezek az élmények a kommunikáció fejlődését segítik.

A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek (életkörülményeikből adódóan) szintén egyéni fejlesztést igényelnek, de nem feltétlenül szükséges a Szakszolgálat vizsgálata.

8.1. Logopédiai ellátás

A logopédia feladata a hangképzés, a beszéd, a beszélt és írott nyelvi képesség fejlődési és szerzett zavaraihoz, továbbá a specifikus tanulási zavarokhoz (diszlexia, diszortográfia, diszgráfia, diszkalkulia) kapcsolódó prevenció, állapot megismerési és terápiás tevékenység.

Logopédiai ellátás keretében el kell végezni a harmadik és ötödik életévüket betöltött gyermekek szűrését. A hároméves kori logopédiai szűrés a nyelvi, az ötéves kori szűrés elsősorban a beszédartikulációra, illetve az írás készültségre irányul. A szűrés eredménye alapján szükség szerint kezdeményezni kell további gyógypedagógiai, pszichológiai, orvosi vizsgálatokat. A részletes logopédiai vizsgálat és logopédiai vizsgálati vélemény alapján kell a logopédiai ellátást megszervezni, ha a szűrés és a logopédiai vizsgálat eredményei alapján erre szükség van. Óvodánkban a logopédiai ellátást a térségi szakszolgálat logopédusa végzi, mint utazó szakember. Szoros együttműködésben állunk, tanácsait a napi óvodai gyakorlatban felhasználjuk a megsegítést igénylő gyermekek esetében.

8.2. Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése, fejlesztése

A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodában történő integrált nevelése

Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

A gyermekek rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja a szakértői bizottság szakértői véleménye. A Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői Bizottság szakvéleményének figyelembevételével fogadjuk az óvodai közösségbe integrálható, alapító okiratunkban megfogalmazott sajátos nevelési igényű gyermekeket.

A testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékosok, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékosok, autizmus spektrum zavarral, vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdenek. A többi gyermekkel együtt nevelve, nevelési módszereink differenciálásával, az adott sajátos igényhez igazítjuk. Az egyéni és/vagy csoportos fejlesztés elsősorban gyógypedagógiai kompetencia, így az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek fogyatékoságának, pszichés fejlődési zavarának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus együttműködését vesszük igénybe. Szoros szakmai kapcsolatot tartva a különleges bánásmódot igénylő gyermekek mindennapjaiban.

Célja:

A nevelési programban foglaltak és a sajátos nevelési igény összhangba kerülése.

- az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez,
- fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg,
- a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl

A tevékenységet meghatározó tényezők:

- A fogyatékoság típusa, súlyossága
- A gyermek
 - életkora, pszichés és egészségi állapota
 - képességei, kialakult készségei,
 - kognitív funkciói, meglévő ismeretei,
 - családi háttere

Az óvoda feladata:

- figyelembe venni a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésének igényeit
- a gyermek minden segítséget megkapjon hátrányainak leküzdéséhez
- a pedagógusok részvételének támogatása az óvodai integrációt segítő szakmai programokon
- az együttnevelés megvalósításában habilitációs, rehabilitációs szemlélet és módszertani eljárások alkalmazása
- az SNI gyermek személyiségfejlődésének segítése az elfogadó környezet kialakításával
- az egyéni szükségletekhez igazodó környezet kialakítása

Óvodapedagógus feladata:

- Biztonságos környezet, napirend szervezése, melyben, a gyermek biztonságban, és jól érzi magát.
- A gyermekek önállóságra, önkiszolgálásra, önálló tanulásra való ösztönzése, szoktatása.
- Egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívák keresése. Alkalmazkodás az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez.
- Folyamatos kapcsolattartás a gyógypedagógussal, az óvodai tapasztalatainkról, elért eredményeinkről.
- Szoros kapcsolattartás a sajátos nevelési igényű gyermek szüleivel, ismereteink, tapasztalataink átadásával segítjük a szülőt a gyermek speciális nevelésében.
- Elfogadás, empátia, hitelesség, individuális módszerek ismerete, alkalmazása.
- A szakmai és szakszolgálati intézményekkel való kapcsolatok erősítése.

A gyermek egyéni fejlesztési dokumentuma:

- Egyéni fejlődési lap
 - Egyéni fejlesztési terv

8.3. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel (BTMN) küzdő gyermekek óvodai nevelése

A beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel (BTMN) küzdőgyermekek kiscsoportos ellátása a területileg illetékes pedagógiai szakszolgálat javaslata alapján történik a szakszolgálatban vagy intézményünkben.

8.4. A kiemelten tehetséges gyermekek, tehetséggondozás az óvodánkban

Nagy figyelmet fordítunk a kisgyermek egyéni képességeit figyelembe vevő differenciált fejlesztésre. Az óvodánkban feladatunk a tehetségígéretek erős oldalának támogatása, az ezzel összefüggő gyenge területek kompenzációjának erősítése, megfigyelése, azonosítása, differenciált egyénre szabott támogatása, szülő konzultációk, a család szakszolgálathoz irányítása, ha szükséges, amint a tehetség csíra meglétéről megbizonyosodtunk, tovább gondozás céljából.

Célunk: Gyermekeink bejárassák belső késztetéseikből fakadó megismerési, fejlődési útjukat.

Az óvodás gyermekeknél tehetségígéretről, tehetségre irányuló hajlamról beszélhetünk. A fejlődés belső menete és a környezeti hatások (nevelés) szerepet játszanak ennek az ígéretnak megvalósulásában, alakulásában. Óvodánk kiegyensúlyozott légkörével, változatos, kötetlen lehetőségeivel segíti, hogy felszínre kerüljenek a gyermekek adottságai, képességei.

Feladataink: minden gyermek legjobb adottságának felismerése, a tehetségígéretes gyermek erős oldalának fejlesztése, a gyerekek motiváltságának, érdeklődésének fenntartása, tevékenységek széles skálájának kínálata, differenciált képességfejlesztés, együttműködés családdal és szükség esetén szakemberhez irányítás.

8.5. Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása

A HHH integráció a társadalmi, szociális hátrányokból adódó egyéni különbségek csökkentését hivatott biztosítani a közoktatási rendszerben szervezett keretek között, ezáltal megteremtve az esélyt a társadalmi erőforrásokhoz való egyenlő hozzáféréssel a társadalmi életben való egyenlő részvétellel.

Tevékenységek célja:

- Megfelelő minőségű és időtartamú óvodai nevelés biztosítása a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek részére.
- Az intézményen belül a szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének érvényesítése.
- A gyermekek szociális helyzetéből fakadó hátrányaik csökkentése, hiányásuk minimalizálása.
- Sokoldalú, harmonikus személyiség fejlesztése.
- A gyermekek differenciált fejlesztése egyéni képességeik figyelembevételével.
- Gyermekközpontú, családorientált szemlélet kialakítása.

Tevékenység feladata:

- A HH/HHH gyerekek esélyegyenlőségének biztosítása.
- Minden 2 és fél - 3 éves, HHH gyermek beóvodázásra kerüljön.
- Rendszeres óvodába járásra törekvés.
- Egyéni, differenciált készség- és képességfejlesztés, egyénre tervezetten, a gyermek fejlődését folyamatosan nyomon követve.
- Hatékony együttműködés kialakítása a szülőkkel, valamint az óvodán kívüli szervezetekkel.

Az intézmény adjon lehetőséget az egyenlő hozzáféréshez, hogy javuljon a gyermekek életminősége és a későbbiek folyamán könnyebben tudjanak beilleszkedni a társadalomba.

A hátrányos helyzetből származó lemaradások - szakszerű, a gyermek társadalmi helyzetére érzékeny pedagógiai szemlélettel és módszerekkel, a szülőket partnerré téve, velük

együttműködve - sikeresen ellensúlyozhatóak. A szülőkkel való együttműködés kölcsönös tisztelet alapján valósítható meg. A pedagógusainknak tudatos, tervszerű munkát kell végezniük a hátrányok csökkentése érdekében. A hátránycsökkentés, problémák korrekciója, esetleges prevenciója nemcsak a pedagógusainknak, hanem az óvoda összes alkalmazottjának kötelessége, felelőssége.

8.6. Tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek ellátása

Inkluzív szemlélettel történik a különbözőséget elfogadó viselkedés és magatartás alakítása gyermekközösségekben. Ezen belül külön hangsúlyt fektetünk a tolerancia, türelem, megértés, figyelmesség, segítőkészség, empátiás készségek alakítására. Célunk, olyan nyugodt, harmonikus, biztonságot adó környezet megteremtése, ahol természetessé válik a gyermekek között a személyiségük különbözősége, a tartósan beteg gyermekek fejlődésének elősegítése, betegségük kontrollálása.

Az alkalmazott speciális módszert-, és eszközrendszert a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek például, - diabetes, lázgörcs, allergia, - határozzák meg, melyet minden esetben a szülő biztosít.

Részt veszünk az ellátásunkhoz szükséges továbbképzéseken, együttműködünk az érintett gyermek/gyermekek családjával és óvodánk orvosával és védőnőjével is.

9. Az óvodai élet megszervezése

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladat tudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos tevékenységek tervezésével, szervezésével valósulnak meg. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre, folyamatosság és rugalmasság jellemzi, amely igazodik a gyermekek motiváltságához, aktivitásához és a változó környezethez. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek. A napi – és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki. Az óvodai élet megszervezése során

törekedni kell a személyes interakciókra, előszavas mese és közösségi játékelmény biztosításával.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, elősegíti önállóságuk fejlődését. Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző dokumentumok szolgálják. Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.

A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek, képességek rögzítésével egészül ki az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében. Területei az anyanyelvi fejlesztés, mennyiségfogalom, percepció, észlelés, finommozgás, környezetismeret fejlesztése, valamint a mindennapos mozgás. Preventív jellegű tájékozásként év elején vizsgálatot végzünk a nagycsoportosok készségéről: „Amit az óvónőnek észre kell venni Tájékoztató vizsgálat a nagycsoportos óvodások képesség- és készségszintjéről”. Továbbá DIFER diagnosztikus mérési rendszert is alkalmazunk az iskolaérettség megállapításának segítésére.

Napirend

6.30 -tól – 11.30 -ig

JÁTÉK és játékos tevékenységek:

- folyamatos reggeli 8.00-9.00.
- spontán tapasztalat- és ismeretszerzési lehetőségek kihasználása
- mesélés, verselés, dramatizálás
- rajzolás, mintázás, kézimunka
- éneklés, mondókázás
- a megismerő funkciók és mozgásképeségek egyéni és kiscsoportos fejlesztése
- iskola-előkészítő tevékenységek
- szabad mozgás, séta, munka

11.30 -tól – 14.30-ig

EBÉD, PIHENÉS

- gondozási feladatok
- önkiszolgálás, naposi munka
- egészségügyi szokások gyakorlása
- alvás mesével, altatóval

14.30 -tól -16.30 -ig

JÁTÉK és játékos tevékenységek:

- folyamatos ébredés, uzsonna
- egyéni fejlesztő tevékenységek